

najdel, de se naj več in naj strašnejših hudobij v pijanosti zgodi. Pijanc nedolžno ženo preteple, in je svojih otrok naj grozovitneji kervolog. „Kdor pa za svoje ljudi, posebno za domače skerbi nima, on je vero zatajil, in je hujši od nevernika“, uči sv. Pavl.

7. Žganje ljudi v šlezje hude navade zakuje, in jih po vglajeni cesti v pogubljenje peljá. Resničen je pregovor: Pijanc se preoberne, kedar se v jamo zverne, de ga pokoplejo. Naj več žganopivcov nagle smerti vmerje, alj pa za plotam v kaki luži brez svetih zakramentov konec vzame. Take pijance sveta cerkev po katolško pokopati prepové, in sv. Pavl pravi, de noben pijanc v nebeško kraljestvo ne pojde. In naj si ravno dober Bog mnogoterega pijanca na bolno postel položi, in mu dolgo bolezin pošle, pijanc se tudi na smertni posteli ne poboljša; on prižgan pekel v sebi ima, ki poprej ne vgasne, dokler večer ogenj na unem svetu njemu goreti ne začne. Ako usmiljeni Bog pijancu zopet zdravje da, pijanc pije, kakor poprej, in še huje; žganje ima za svojega Boga, kteremu premoženje, poštenje, zdravje, življenje in tudi dušo predá. Kako bi bil tak človek izveličan?

(Konec sledí.)

Pravoznanske pisma.

7. pismo.

Javnost ali očitnost pravde v razločku skrivne obravnave ima to pomembo, da se poglobitna obravnava z naznanilom rabsodbe ne godí pri zapertih durih sodnice, ampak da sleherni smé poslušat priti, ako ni predmet pravde tak, da sramožljivost in blagodevnost žali in tedaj pravda takrat ne mora očitna biti.

Pri skrivni obravnavi je sodnica vsacimu zaperta; od začetka do konca so le sodniki pričujoči.

Vsaki vladi gré želeti, da njeni deržavljani, ki imajo redovno po postavah živeti in jo spodobno spoštovati, naj že bojo na višji ali nižji stopnji omike, se zavejo tega, da so kazenske postave tako modro osnovane, da noben nedolžen kazni ne zapade, pa tudi noben kriv ji ne uide. Ta zavést povzdigne veličastvo postave in sodnije, in oživí zaupanje in pravočutje v sercu ljudstva, ker ne zvé le samo to, da je hudodelec obsojen, ampak mu tudi očitne postanejo vse dogodbe in dokazi, na ktore se opira rabsodba. Po ti poti se širijo zauméni ali zapopadki: kaj je postava in kaj je pravo, tudi med neomikano ljudstvo, kterimu so ti zauméni sila potrebni; zakaj očitna obsodba je živa šola, ki ljudstvo uči: kaj je zapovedano, kaj je prepovedano, in kaj so gotovi nasledki prestopka postave. V očitnih obravnavaš se ljudstvu resni blagovedni nauki pridigovajo, da krivični kazni ne uide, da laž in prekanjenost nič ne premorete zoper moč resnice in zoper dušno orodje tistih, kterim je naloga dana, resnico odkriti, — da nar bolj skrite reči so dostikrat mutaste priče hudodelstva in tožnice krivičnega, in da resnici je vkljub vsim overam poslednjič vunder le zmaga gotova.

Nedolžnemu je javna pravda velika tolažba, ako stojí opravičen pred sodniki in pred svetom, kakor je nasproti krivičnemu, ki še ni ob vso sramožljivost prišel, kazen in svaritev, se drugikrat varovati pregrehe.

Tudi je javnost pravde sodnikom in deržavnim pravdnikom, kakor tudi zagovornikom nov nagib vestnega spolnovanja vsih svojih dolžnost, ker je gotovo vsak želje navdan, občno spoštovanje si vedno ohraniti.

Javnosti se vunder pri vsem tem marsikaj očituje, na priliko, da kazenska obravnava postane golo gledišče in zijališe radovednim postopačem, — da je učilnica slabe obnaše in spodbada k hudodelstvu, učilnica zvijač in laži itd.

Ako se pa ti ugovori na tanjko pretresejo, se vunder očitno pokaže, da je pri vsem tem veliko več blagovednega (moralnega) dobička, kot škode, ako se vse to dobro prevdari, kar smo gori v hvalo očitne obravnave rekli.

Res je scer, da se zlasti v večih mestih ne manjkata cih ljudi, ki zgol zijale prodajajo pri očitnih obravnavaš in jih celo nektore ženske obiskujejo nar več iz tega namena, lišp svoje obleke na beli dan nosit, čeravno se od druge strani tudi pri ženstvu ne da tajiti, da marsiktera sperviga gola zijalka je slišaje tek pravde včasih tako presunjena njene visoke pomembe bila, da ne zapustí brez nauka sodnice.

Kdor pravi, da je očitna obravnava učilnica hudodelstev, ne pomisli, da tudi skrivne obravnave o taciš hudodelstvih, za ktore je občinstvu zlo mar, ne zabranijo, da bi se domá in v kerčmah, pred cerkvijo in pri shodih ne pretresovole take dogodbe noter do zadnje niti, in da so taki pomenki še mnogokrat huji učilnice hudodelstev, kakor očitne obravnave, pri kterih se laži vedno zoperstavlja resnica, krivici pa pravica.

Kar razžaljenje sramožljivosti vtiče, se po postavi temu v okom pride, da take obravnave niso očitne, in sploh zveden predsednik vse tako vodi, da se zatare, kar je pohujšljivega.

Pravijo tudi, da je omejenje javnosti za pravo izobraženje zagovornikov koristno, ker se po tem zagovornik ne more zanašati na blišeče govore in prazne ali zvijačne besede, s kterimi se pravočutje poslušavcev pokvari in ljudstvo pohujša. Ali gotovo je, da take prazne govorice bo zagovornik sam opustil, kadar bo zatoženca zagovarjal ne pred porotniki, ki v pravoznanskih rečéh niso zvedeni, ampak pred zboram zvedenih sodnikov, pred kterimi s takimi publicami nič ne opravi.

Po cesarskim patentu od 31. grudna 1851 je pri nas po overženih porotah javnost kazenske pravde le omejena na pričujočnost sodnikov, deržavnih pravdnikov, višjih vradnikov politiških in oblastnij za varnost, javnih učencov pravoslovskih vednost in tistih, ki so bili po prestopku postave razžaljeni ali poškodovani; razun teh se zamore po dovoljenji predsednika obravnave, ali če zatoženec zato prosi in predsednik dovoli, nekoliko odrašenih mož, kterim je po njih poklicu ali službi za kazensko ravnavo resnično mar, k takim obravnavam pripustiti, tode nikdar čez 20, na Dunaj ne čez 30. Tudi zatoženc ima pravico 5 zaupnih mož k obravnavi pozvati.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Celja. J. Š. Naše prijazno mestice se je od nekaj let precej povikšalo in olepšalo. Več novih pohištev je bilo sozidanih, marsikaka nova lepa naprava vpeljana. Pa tudi potrebno ni bilo pozabljeno. Že davnej smo želeli kopališe dobiti, da bi se mogli u topli vodi kopati. Tej želji Celjanov je vstregel tukajšni umni in marljivi tesarski mojster, gosp. Šmidt. Sozidal je pripravno poslopje, prijetno od zunaj in pripravno od znotraj, ktore zapopade več staniš s kopelnicami, obilno previdenih z vsim, česar se pri kopanju potrebuje. Postrežba je dobra in pazljiva, cena niska, toraj gré upati, da se bojo tako koristne naprave Celjani pogostama posluževali, ker kopanje je za zdravje človeka veliko veči pripomoček, kakor marsikdo misli, ki ne vé, da je koža življenja našiga jako imeniten hlapón.

Iz Vodiške fare na Gorenskim 2. aprila. Kaj bomo počeli, ker nam oginj ne prijenja, in nas že 3 leta vse skozi obiskuje? Preteklo nedeljo zvečer ob 9. uri je že spet v Bukovci ena hiša, včerej popoldne ob 3. pa, ko je ravno zlo jug pihal, v Polji 15 hiš

z mnogimi poslopji vred in pa tud še veliko kozolcov pogorelo. Ker so ljudje veči del na polji bili, ni bilo mogoče skoraj ničesar vbrantiti in rešiti; 18 glav goveje živine je v ognji konec vzelo, in pri dveh hišah je ljudem celo do maliga vsa obleka zgorela. Pa kaj še — tudi en bolán mož, ki je bil sam domá, in ni mogel tako berš iz hiše zbežati, se je tako opekel, de je že danes umerl.

Zavarovanih je sicer 11, pa ker niso za veliko, in ker so toliko lepe živine in vso klajo zgubili, je škoda zelo velika. Toraj že spet pohlevno prosimo, de bi nam še drugi ljudje blagovoljno pristopili, in nam posebno zlesam, s klajo in s škupo, kolikor vterpé, pomagali.

Dve slabi letini in pogostne nesreče ognja so Vodiško faro zelo izbosile, tako de brez ptuje pomoči kar ne moremo naprej. De bi se pač tudi blagosereni Ljubljancan je z milostnim očesam spet na nas ozerli, ki smo njih dobrotljivost že tolikokrat občutili! *) J. A.

Iz Ljubljane 6. aprila. Na gradu pod Turnam (Tivoli), slavnemu maršalu Radecki-mu namenjenim, so se že poprave začele, katerih stroški so na 40.000 fl. prevdarjeni; stara podertija je že poderta, na njenim mestu se zida štala. — Včeraj so se začele letos pervikrat eksercicie za gimnazialne učence, ki se jutro jenjajo; so zjutraj ob 8., popoldne ob 4. — Nar stareji in nar premožniši tergovec Ljubljanski g. Miklavž Recher je danes v 88. letu svoje starosti umerl.

Novičar iz mnogih krajev.

Ministerstvo kupčijstva je ukazalo zvediti: ali se sedanje asekuracije zoper škodo ognja, toče itd. potrebam deželá zadostne, in ali ni morebiti potreba taciñ več napraviti. — Tistim rudarjem, ki škerli ali ploše (Schiefer) lomijo, je ministerstvo dovolilo, smodnik (purfel) po nekoliko nižji ceni prodajati. — Denarni listi deržavne zaklade po 10 fl. se bojo jemali pri navadnih kasah do konca julia tega leta, pri deželnih velikih kasah do konca oktobra, pri deržavnih kasah na Dunaji do konca leta; pozneje pa le proti posebnemu dovoljenju. — Ministerstvo je ponovilo opomin zavolj starih krajcarjev od leta 1816 in zavolj dvakrajcarjev od leta 1848, da naj jih vsak spečá do konca tega leta, ker pozneje se bojo le po navadni ceni kufra jemali. — Po poslednjim naznanilu Dunajske banke mesca marca je imela ona 42 milionov 524.179 fl. 38 kr. gotoviga sreberniga denarja, — bankovcov pa je med ljudstvo izdanih bilo za 207 milionov 350.474 fl. — Okoli Zagreba se bo še ta mesec taborišče (lager) napravilo, kjer se bojo vsi graničarski polki (regimenti) snidili, se po novi šegi v orožji vadit (eksercirat). — Veči del nesrečniga parobroda „Mariane“ so našli potopljeniga 12 morskih milj od Choggie blizo PunteMaestre, 74 čevljev globoko v morji. — Nova žalostna prigodba poterdí nevarnost, ako se meso zavolj čerma ali vrančniga prisada zaklane živine povžije; v neki vasi v Tatri je umerlo po tem 6 oseb. — Černogorski glavarji so šli unidan Ruskiga cara za dovoljenje prosit, da bi se prihodnjic višji deželna

*) Mile dare za uboge pogorelce Vodiške fare sprejema tudi »vredništvo Novic«, ktero pristavi, da so ti reveži v svoji grozni nadlogi toliko bolj usmiljenja vredni, ker niso bili nemarni gospodarji, ampak skerbni in marljivi v tem, da so imeli saj večidel svoje poslopja zavarovane, čeravno za malo, pa kdor nima veliko, tudi veliko zavarovati ne more. Oni so tedaj zavolj svoje marljivosti vredni posebne milošine, ktere jim tudi blagosereni ljudje odrekli ne bojo. Vred.

oblast ločila od cerkvene, ki ste bile dosihmal v osebi vladika zedinjene. — Postavodajavni zbor v Parizu je začel svoje redovne seje; trije izvoljeni poslanci, namreč general Cavaignac, Carnot in Henon so odstopili, ker niso hotli priseči na podlago od Napoleona dano. — Znani vremenski prerok pripoveduje, da bo ta mesec neprijetno vreme; majnik bo suh in lep, vunder bo včasih borja brila; rožnik bo večidel prav prijazin, vunder bo marsikaki dan tudi merzel, ploha se bo večkrat vlila, pa dolgo zaporedama ne bo deževalo.

Sadjorejcam na znanje.

Ker je pridni sadjorejc Bizjak na Dobravi po naznanilu v Novicah kmalo vse sadne drevesa prodal, se oglasi sedaj tudi Grega Sedušak v Tujncih hišna št. 1, pol ure od Kamnika, ki je tudi od kmetijske družbe sreberno svetinjo za pridno sadjorejo prejel in v poslednji sadni razstavi posebno veliko prav lepiga in dobriga sadja na ogled postavil (poglej »slovenskiga vertnarja«).

Dobi se pri njem žlahnih jabelčnih in hruševih drevésc 2 in 3 leta starih, po 10, 12 in 15 kraje. Tudi nekte re češnjave in češpljeve drevesa ima na prodaj.

Ker se je letos veselje do toliko dobrotljive sadjoreje povsod neizrečeno oživilo in se sila pogostoma po sadnih drevésih poprašuje, bo marsikterimu gospodarju vstreženo zvediti za dobre drevesa, ki jih ima Sedušak. Škoda le, ker brati in pisati ne zná, da ne vé ravno vsaciga drevésa po pravim iménu imenovati; veliko jih pa vunder prav imenovati vé.

Pirhi.

Zastavica *).

Na velike sabote dan
Tri zale pastaričice,
Vse tri bistre glavičice,
Vsaka jerbaščik krasán
Prezalih pirhov zjutraj zgodaj
U mesto prinesó na prodaj.

Prinesla Micka belčikov,
Rudečkov pa je Uršika,
Nar mlaj' med njimi Nežica
Opisanih modričkov;
Nar več je belčkov na število,
Rudečkov več kot pisank bilo.

Ko jerbaščki ovenčani
Na tergi se prikažejo,
In pirhi iz njih zalesketó
Na prodaj izpostavljeni:
Od vsih strani hité gledavci
Za pirhe pul'jo se kupavci.

Kmal stopi branjevka naprej
»Jez vzamem vse, dekletica!
»Izplačam koj do zadniga,
»Odpravim vas tak nar hitrej;
»Le kup mi pametin storite,
»Vzemite dnar in dám tecite!«

»Vse čez po sedem za en groš —
»Rudeče, bele, pisane —
»Vam damo jih, če kup'te vse
»Pa pred jih ne dobíte v koš,
»De tud ostalih vse samiče
»Poberete po tri grošiče!«

»Ohó! u šoli javelne
»Ste rajtat' zuč'le se takó,
— Zavzeta žena prav' glasno —
»Gotov' pa v šolo hodite?«
Rekó: vso zimo de hodile,
Nobenkrat uka zamudile.

Nato prešteje, zrajta vse
Prekupovavka hitroma,
In, svesta si dobičika
Poplača pirhe, kar jih je:
Dvajs't grošev vsaka je dobila,
Koljk' vsacih pirhov blo števila? M. H.

*) Kdor to zastavico vgame, in vganjko vredništvu pošlje v nar prijetniši besedi zloženo ali pa v obliki pesmice, kakor je zastavica, prejme v darilo lično vezane letošnje »Drobtinice«. Vred.